

EVIJÄRVI LAHDENKYLÄ ISOKANGAS 1977

K. Anttila

koekaivaus 1.8.- 3.8.1977

SISÄLLYS

Johdanto		s. 2 -
Löytöpaikka ja sijainti		s. 3 -
Kaivaustekniikka		s. 4 -
Maanlaatu / kulttuurimaa		s. 4 - 5
Painanteet		s. 5 -
Tiivistelmä		s. 5 -
Neg. ja dialuettelo		s. 6 -
Valokuvat		s. 7 - 8
Peruskartta 2323 KISKSJÖN	A4	s. 9 -
Yleiskartta pienennys	A4	s. 10
	A2	4 26

JOHDANTO

Johtaessani kaivauksia kesällä 1976 Evijärven kunnan alueella, kävimme apulaisjohtajani Huk Markus Hiekkasen kanssa tarkastamassa kaivausalueen lähimaastoa, koska oli syytä olettaa, että Ähtävänjoen varrella ja sen välittömässä läheisyydessä saattoi olla tähänasti tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Evijärven Lahdenkylän Isollakankaalla, autoilija Taavi Kasken maalla, todettiin laaja kivikautinen asuinpaikka, joka muinaismuistolain nojalla rauhoitettiin.

Joulukuussa 1976 kävivät tutkijat Paula Purhonen ja Matti Huurre päättämässä tarkemmin rauhoitetun alueen rajat ja soranotto sallittiin rajoitetulta alueelta (ks. kartta s. 10). Rauhoitetun alueen suuruudeksi jäi n. 3 ha.

Keväällä 1977 myönsi museoviraston esihistorian toimisto Evijärven Lahdenkylän Isonkankaan koekaivauksiin jälkitöineen 6 000 markkaa. Tarkoituksen oli selvittää asuinpaikan rajat ja luonne.

Koekaivaus tehtiin 1.8.- 3.8.1977. Palkattuna työvoimana oli neljä paikkakuntalaista ja vapaaehtoisena työvoimana arkeologian opiskelijat Eeva Rajala ja Leena Ruonavaara.

Helsingissä 18. lokakuuta 1978

tutkija Kaisu Anttila

Evijärvi, Lahdenkylä, Isokangas
Kivikautinen asuinpaikka II

kl. Lahdenkylä
tl. Isokangas Rno 1:27
om. Taavi Kaski
os. 62510 Kuoppa-aho

peruskartta 2323 01 KISKSJÖN
x = 42 02 pohj. ääripiste
41 64 etel. "
y = 65 94 länt. "
66 08 itäinen "

löydöt: 19952:1 - K. Anttila inv. 1976
20084:1-37 K. Anttila koekaiv. 1977

Löytöpaikka ja sijainti

Asuinpaikka on Evijärven kirkosta n. 16,7 km lounaaseen Ähtävänjoen itäpuolella. Paikka on n. 700 m koilliseen Evijärvi-Ähtävä maantiestä ja joen länsirannalla olevasta Grangullan talosta. Matkaa Evijärven ja Ähtävän kunnan rajalle pohjoiseen on 300 m (kartta s. 9).

Maasto on tasaista mäntykangasta, joka lounaassa rajoittuu kivikkoiseen luode-kaakkoissuuntaiseen mäkeen ja kaakossa Slätmose nimiseen suohon sekä koillisessa Nykyttan nimiseen luode-kaakkoissuuntaiseen peltoon (kartta s. 9). Kankaalle oli tehty kymmenkunta n. 2 m syviä ja 5 m laajoja kuoppia, ilmeisesti soranlaadun toteamiseksi, koska tarkoitus oli aloittaa soranajo. Näiden kuoppien rikkomilta alueilta löydettiin v. 1976 kvartsi-iskoksia, palanutta luuta ja kaksi palaa koristelematonta keramiikkaa (ks. K. Anttila inv. kert. 1976). Mäntykankaalla oli myös näkyvissä kuusi soikeaa painannetta, joiden halkaisija vaihteli 5-7 m.

Kaivaustekniikka

Koska mäntykankaalla kasvoi tasapituinen puusto, eikä rajoitetun kaivausajan puitteissa ollut mahdollista ryhtyä raivaamaan aluetta, sijoitettiin päälinja alueen koillisosaan, johon myös painanteet olivat keskittyneet (kartta s. 10). Päälinja oli lähes koillis-kaakkoissuntainen ja sen pituus oli 56 m. Päälinja nimitettiin 0-linjaksi. Päälinjan vastaisesti kohtisuoraan itä-länsisuunnassa paalutettiin 200 m pitkä linja. Molemmat edellämainitut linjat paalutettiin 5 m välein. Kaikki mittaukset tehtiin näistä kahdesta linjasta ja maaston mukaisesti kaivettiin koeruutuja 2-5 m välein. Koeruutuja tehtiin n. 100 kpl ja niiden syvyys vaihteli 30-100 cm (kartta s. 10).

Kaivauksen kiintopiste oli maakivessä kaivausalueen kaakkoispuolella tielustien ja metsän reunassa (kartta s. 10). Kiintopisteen korkeus on 57,43 m ymp.

Kaivausalue vaaettiin ja koska konetta jouduttiin usein siirtämään laskettiin korkeudet maastotöiden aikana kiintopisteen 104 mukaisesti. Koekaivausalueesta piirrettiin ainoastaan yleiskartta, johon mahdollisimman täydellisesti merkittiin kaikki alueelle ominaiset seikat (kartta s. 10). Lisäksi alue valokuvattiin.

Maanlaatu / kulttuurimaa

Asuinpaikalla kasvoi tasapituinen mäntymetsä ja aluskasvillisuus oli varpukasvistöä. Koko aluetta kattoi turvekerros, jonka paksuus vaihteli 10-15 cm. Maanpinta oli rikkoutunut ainoastaan niiltä kohdista, mihin soranäytekuoppia oli tehty (kuva 2, s.7). Maasto oli melko tasaista, mutta vaahtusten perusteella voitiin kuitenkin havaita, että asuinpaikan kaakkoisosa alueella, jossa painanteet olivat oli n. 50 cm lounaisosaa korkeammalla. Tämä käy ilmi myös uusien peruskarttojen korkeuskäyristä (kartta s. 9). Maa kaivausalueen länsiosassa, joka pohjoisessa rajoitui tilustiehen ja etelässä lehtimetsään oli puhdasta hiekkaa. Koeruuduista saatiin löytöinä talteen kaksi kvartsi-iskosta.

Kaivausalueen länsiosassa, joka pohjoisessa rajoittui tilustiehen, lännessä suohon ja etelässä harjuun (kartta s. 10) voitiin havaita selvä kulttuurikerros. Aivan alueen koillisosassa päälinjan itäpuolella oli koeruuduissa tumman punainen hiekkakerros (kartta 2. 10). Tällä alueella oli myös soranäytekuoppa, jonka irtomaakasa oli kauttaaltaan tummanpunaista hiekkaa (kuva 3 s. 8, dia 2542). Pääosa löydöistä saatiin talteen juuri kaivausalueen länsiosasta.

Painanteet

Kaivausalueen kaakkoisosassa oli näkyvissä kuusi soikeaa painannetta, joiden halkaisija vaihteli 5-7 m. Painanteet I-IV erottuivat selvästi ympäröivästä maastosta ja niiden syvyys oli n. 80 cm. Painanteet V ja VI erosivat vain vähän niitä ympäröivästä maastosta. Kaivettaessa koeruutuja painanteisiin V ja VI oli turpeen alla ensin n. 50 cm paksuinen puhdas hiekkakerros, jonka alla oli kulttuurimaa. Kulttuuri- maakerroksesta saatiin löytöinä talteen mm. palanutta luuta, keramiikkaa, kiviesineiden katkelmia ja kvartsi-iskoksia.

Tiivistelmä

Koekaivauksen avulla voitiin asuinpaikan alarajan katsoa olevan n. 60 m ymp. Tämän rajan alapuolelta ei löytynyt merkkejä kulttuurikerroksesta ja löydöt olivat sekundäärisiä. Kulttuurikerros ja löydöt keskittyivät alueen itäosaan painanteiden - mahdollisesti kodanpohjien - välittömään läheisyyteen sekä itse painanteisiin. Käytettävissä olleen rajoitetun ajan ja vähäisten varojen vuoksi perusteellisemmän koekaivauksen suorittaminen ei ollut mahdollista, mutta tulos osoittaa kyseessä olevan laajan ja rikkaan kivikautisen asuinpaikan. Asuinpaikan tutkiminen tasokaivauksena tulisi tehdä mahdollisimman pian.

Evijärvi Lahdenkylä Isokangas

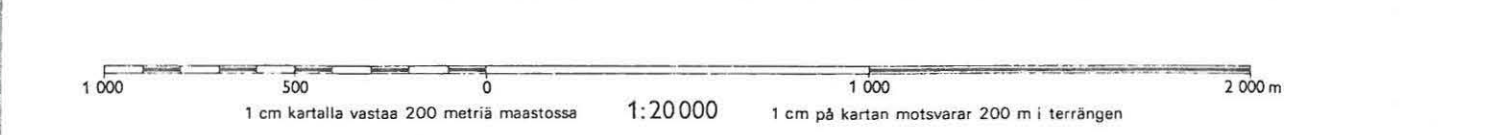

11°	Kerttua	464	Lahti	465	Evijärven kirkolle t. Evijärvi kyrkoby	466	23° 20'
							-26m 40s
					Nok = +55°		Nok = +10°

3 14 3 15 2314 03 3 16 3 17

Korkeudet metreinä merenpinnasta N 60-järjestelmän mukaan Vähentämällä 0,143 m saadaan vastaava N 43-järjestelmän korkeus
Höjderna i meter över havsytan enligt N 60-systemet Motsvarande höjd enligt N 43-systemet fås genom subtraktion av 0,143 m

d år 1971

Luettelo kaivauskertomukseen kuuluvista neg. no 49254 - 266 ja
dioista 2540 -45

49254	yleiskuva,	kuvattu	pohjoisesta
49255	"	"	luoteesta
49256	"	"	kaakosta
49257	"	"	koillisesta
49258	"	"	"
49259	"	"	lounaasta
49260	"	"	"
49261	"	"	koillisesta
49262	"	"	"
49263	"	"	luoteesta
49264	"	"	koillisesta
49265	"	"	pohjoisesta
49266	"	"	"

2540	yleiskuva,	kuvattu	luoteesta
2541	"	"	pohjoisesta
2542	soranäytekuoppa.	kuvattu	lounaasta
2543	yleiskuva,	kuvattu	etelästä
2544	"	"	pohjoisesta
2545	"	"	"

Evijärvi Lahdenkylä Isokangas 1977

1.

F. 49254

*yleiskuva asuinpaikasta
kuvattuna pohjoisesta*

2.

F. 49255

*yleiskuva asuinpaikasta. Nuolen
osoittamassa kohdassa soranäyte -
kuoppia.
Kuvattuna luoteesta*

Evijärvi Lahdenkylä Isokangas 1977

3.

F. 49256

yleiskuva asuinpaikasta. Kuvassa
vasemmalla soranäytekuopan
iäntomaakasa jossa runsaasti puna-
multaa.
Kuvattu kaakosta

yleiskuva asuinpaikasta
kuvattu koillisesta

4.

F. 49257

5.

F. 49258

yleiskuva asuinpaikasta
kuvattu koillisesta

EVIJÄRVI 1977

Lahdenkylä, Isokangas

Yleiskartta 1:500

Piirt. K. Anttila, E. Rajala, L. Ruonavaara

--- harjun reuna - - - - v.1977 tutkimusten perusteella
 soraotolta rauhoitettu alue

- asutusjäännös (kodanpohja)
- ▨ soraotekuoppa
- ⊙ 1975 rauhoitetun alueen rajapaalu
- ⊕ koekuoppa
- ⊕ koekuoppa josta löytöjä

0 5 10 15 20 25 m.
 1:500

